

GENELGE

Sayı : 001-1.1466

Tarih : 30.05.2017

Konu : Tıbbi Atık Yönetim Planı

DİŞHEKİMLERİ ODASI BAŞKANLIĞI'NA,

Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği 25.01.2017 tarih ve 29959 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Yönetmeliğin 22 ve Geçici 1. Maddesine göre; tıbbi atıkların kaynağında ayrı toplanması ve biriktirilmesi, atıkların toplanması ve taşınmasında kullanılacak ekipman ve araçlar, atık miktarları, toplama sıklığı, toplama rotası, geçici depolama sistemleri, toplama ekipmanlarının temizliği ve dezenfeksiyonu, kaza anında alınacak önlemler ve yapılacak işlemler, bu atıkların yönetiminden sorumlu personel ve eğitimleri başta olmak üzere detaylı bilgilerin yer aldığı “Tıbbi atık yönetim planını” 25.07.2017 tarihine kadar hazırlamak ve uygulamakla meslektaşlarımız yükümlü tutulmuşlardır.

Muayenehane, ağız diş sağlığı poliklinik ve merkezlerinde kullanılabilecek örnek plan Birliğimiz tarafından hazırlanarak ekte gönderilmiştir.

Yönetmeliğe göre “Tıbbi Atık Yönetim Planı” her yıl güncellenerek sağlık kuruluşlarında dosyalanacaktır. TDB web sitesinde yer verilecek plan hakkında Odanız tarafından da gerekli duyuru ve bilgilendirmenin yapılmasını bilgilerinize rica ederim.

Saygılarımla,

Neslihan Sevim
Türk Dişhekimleri Birliği
Genel Sekreteri

Ek: Örnek Tıbbi Atık Yönetim Planı

TIBBİ ATIKLARIN KONTROLÜ YÖNETMELİĞİ

Tıbbi Atık Yönetim Planı

MADDE 22 – (1) Sağlık kuruluşları;

- Bu Yönetmelik gereği hazırlamaları gereken tıbbi atık yönetim planında; tıbbi atıkların kaynağında ayrı toplanması ve biriktirilmesi, atıkların toplanması ve taşınmasında kullanılacak ekipman ve araçlar, atık miktarları, toplama sıklığı, toplama rotası, geçici depolama sistemleri, toplama ekipmanlarının temizliği ve dezenfeksiyonu, kaza anında alınacak önlemler ve yapılacak işlemler, bu atıkların yönetiminden sorumlu personel ve eğitimleri başta olmak üzere detaylı bilgilere yer vermek,
- Tıbbi atık yönetim planını her yıl güncellemek, zorundadır.

Sağlık kuruluşlarının tıbbi atık yönetim planı hazırlaması

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Sağlık kuruluşları; 22 nci maddenin birinci fıkrasında belirtilen tıbbi atık yönetim planını, bu Yönetmeliğin yayımı tarihini takip eden altı ay içinde hazırlamak ve uygulamaya geçirmek zorundadır.

SAĞLIK KURULUŞU TIBBİ ATIK YÖNETİM PLANI FORMATI

I-GENEL BİLGİLER

- I.1.** Sağlık Kuruluşu veya Dişhekiminin Adı :
I.2. Adresi :
I.3. Telefon Numarası :

II-İDARİ BİLGİLER

- II.1.** Tıbbi Atık Sorumlusu : Dişhekimisi.....
II.2. Tıbbi Atık Sorumlusunun Telefon Numarası :
II.3. Tıbbi Atık Sorumlusunun E-posta Adresi :
II.4. Planın Dönemi : 2017

III-TIBBİ ATIK YÖNETİMİ

III.1. ATIK MİNİMİZASYONU

Tıbbi atıkların tespiti, kaynağında diğer atıklardan ayrı yönetimi amacı ile; tıbbi atıklar diğer atıklar ile karıştırılmadan ayrı olarak biriktirilecek, tıbbi atık toplama ekipmanı, atığın oluştuğu kaynağa en yakın noktada bulunacaktır.

III.2. TIBBİ ATIKLARIN KAYNAĞINDA AYRI TOPLANMASI VE BİRİKTİRİLMESİ

III.2.a) Enfeksiyon yapıcı atıkların kaynağında ayrı toplanması ve biriktirilmesi, bu amaçla kullanılacak toplama ekipmanları ve özellikleri: Enfeksiyon yapıcı atıklar (Kan ve kan ürünleri, vücut sıvıları, diş, dişeti, vd. doku parçaları, tüm bunlarla kontamine olmuş nesnelere, tamponlar, vb. kullanılmış operasyon giysileri, kumaş, önlük, maske eldiven, vb. bakteri ve virüs içeren hava filtreleri, hastanın kullanmış olduğu peçete, bardak gibi ürünler) hekimin ve yardımcısının kolay ulaşabileceği bir konumda olmalıdır.

Bu atıkların toplanmasında; yırtılmaya, delinmeye, patlamaya ve taşımaya dayanıklı, orta yoğunluklu polietilen hammaddeden, sızdırmaz, çift taban dikişli ve körüksüz olarak üretilen, çift kat kalınlığı 100 mikron olan, en az 10 kg. kaldırma kapasiteli, üzerinde görülebilecek büyüklükte ve her iki yüzünde siyah renkli “uluslararası biyotehlike” amblemi ile siyah renkli harflerle yazılmış “DİKKAT! TIBBİ ATIK” ibaresini taşıyan KIRMIZI renkli plastik torbalar kullanılır.

Torbalar en fazla $\frac{3}{4}$ oranında doldurulur, ağızları sıkıca bağlanır ve gerekli görüldüğü hallerde her bir torba yine aynı özelliklere sahip diğer bir torbaya konarak, kesin sızdırmazlık sağlanır. Bu torbalar hiçbir şekilde geri kazanılamaz ve tekrar kullanılamaz. Tıbbi atık torbalarının içeriği hiçbir şartta sıkıştırılamaz, tıbbi atıklar torbasından çıkarılamaz, boşaltılamaz ve başka bir kaba aktarılamaz.

III.2.b) Kesici-delici atıkların kaynağında ayrı toplanması ve biriktirilmesi, bu amaçla kullanılacak toplama ekipmanları ve özellikleri:

Kesici-delici atıklar; batma, delme, sıyrık ve yaralanmalara sebep olabilecek atıklardır.

Bunlar (enjektör iğnesi, deri altı girişim iğneleri, ponksiyon iğneleri, sütür iğneleri, iğne içeren diğer araçlar, lam-lamel, kırılmış çam parçaları, kanal tedavi enstrümanları, kavitron uçları, frezler, sond, kretuvar, bistüri, vb. kesici, delici el aletleri), diğer tıbbi atıklardan ayrı olarak, delinmeye, yırtılmaya, kırılmaya ve patlamaya dayanıklı, su geçirmez ve sızdırmaz; açılması ve karıştırılması mümkün olmayan, üzerinde siyah renkli “uluslararası biyotehlike amblemi” ile siyah harflerle yazılmış “DİKKAT! KESİCİ VE DELİCİ TIBBİ ATIK” ibaresi taşıyan, plastik veya aynı özelliklere sahip lamine kartondan yapılmış SARI renkte enfekte atık kovaasına yerleştirilip, en çok ¾ oranında doldurulup ağzı kapatılır ve kırmızı renkli torbaya konur.

Kesici-delici tıbbi atık kapları dolduktan sonra kesinlikle sıkıştırılmaz, açılmaz, boşaltılmaz ve geri kazanılmaz.

III.2.c) Patolojik atıkların kaynağında ayrı toplanması ve biriktirilmesi, bu amaçla kullanılacak toplama ekipmanları ve özellikleri:

Diş, dişeti, vb. organ ve doku parçaları, tıbbi müdahale sırasında ortaya çıkan vücut sıvıları uygun emici maddeler (pamuk, sargı bezi, spanç, vb.) ile yoğunlaştırılarak tıbbi atık torbasına konacaktır.

Patolojik atıklar, diğer tıbbi atıklardan ayrı olarak; delinmeye, kırılmaya ve patlamaya dayanıklı, su geçirmez ve sızdırmaz, üzerinde siyah renkli “uluslararası biyotehlike amblemi” ile siyah harflerle yazılmış “DİKKAT! PATOLOJİK TIBBİ ATIK” ibaresi taşıyan KIRMIZI renkli plastik biriktirme kapları içinde toplanır.

Bu biriktirme kapları, dolduktan sonra kesinlikle açılmaz, boşaltılmaz ve geri kazanılmaz. Herhangi bir kimyasalla muamele görmemiş kan torbaları ve kan yedekleri dahil vücut parçaları ve organları, kırmızı renkli tıbbi atık torbalarında toplanabilir.

III.3. TIBBİ ATIKLARIN TAŞINMASINDA KULLANILACAK EKİPMAN VE ARAÇLAR

III.3.a) Taşıma konteynerinin özellikleri:

Tıbbi atık torbaları, sağlık kuruluşu içinde, bu iş için eğitilmiş personel tarafından paslanmaz metal, plastik veya benzeri malzemeden yapılmış, yükleme-boşaltma esnasında torbaların hasarlanmasına veya delinmesine yol açabilecek, keskin kenarlı olmayan, yüklenmesi, boşaltılması, temizlenmesi ve dezenfeksiyonu kolay, sadece bu iş için ayrılmış kapaklı, turuncu renkli konteyner/kap/kova ile toplanır ve taşınır. Bunların üzerinde yine siyah renkli “uluslararası biyotehlike amblemi” ile siyah harflerle yazılmış “DİKKAT! TIBBİ ATIK” ibaresi bulunur. En az 0,8 metreküp hacminde ve özel sağlık kuruluşunun en az iki günlük tıbbi atığını alabilecek sayıdadır.

III.3.b) Taşıma kap/kovalarının özellikleri:

Tıbbi atık torbaları, sağlık kuruluşu içinde, bu iş için eğitilmiş personel tarafından paslanmaz metal, plastik veya benzeri malzemeden yapılmış,

yükleme-boşaltma esnasında torbaların hasarlanmasına veya delinmesine yol açabilecek, keskin kenarlı olmayan, yüklenmesi, boşaltılması, temizlenmesi ve dezenfeksiyonu kolay, sadece bu iş için ayrılmış kapaklı, turuncu renkli kap/kova ile toplanır ve taşınır. Tıbbi atığın olduğu kaynak sayısı kadardır.

III.3.c)Tekerlekli patolojik atık taşıma aracı özellikleri:

Ağız ve diş sağlığı hizmeti sunulan özel muayenehanelerde “Tekerlekli Patolojik Atık Taşıma aracı”na ihtiyaç yoktur.

III.4. TIBBİ ATIK TOPLAMA EKİPMANLARININ BULUNDUĞU YERLER, TOPLAMA PROGRAMI VE TAŞIMA GÜZERGAHI

III.4.a)Tıbbi atık toplama ekipmanlarının bulunduğu yerler:

Tıbbi atık toplama kap/kovaları hasta muayene odası ve laboratuvarında bulunur.

III.4.b)Tıbbi atık toplama saati:

Hasta yoğunluğunun olmadığı ve çalışma saati sonunda.

III.4.c)Tıbbi atık taşıma araçlarının sağlık kuruluşu içerisinde izleyeceği güzergah:

Hasta muayene odası ve laboratuvar bölümünden alınarak, bekleme salonuna uğramadan geçici depolama konteynerine ulaşır.

III.5. GEÇİCİ DEPOLAMA

III.5.a)Tıbbi atıkların geçici depolama birimi olarak konteyner kullanılmaktadır.

III.5.b) Geçici depolama amacıyla kullanılan konteyner, doğrudan güneş almayan, muayenehanenin giriş çıkışına uzak, hastaların ulaşamayacağı ve çevreyi tehdit etmeyecek şekilde, atık kaynağına en yakın noktada bulunmaktadır.

III.5.c)Tıbbi atık geçici depolama biriminin özellikleri:

En az 0,8 metreküp kapasiteli, ... adet konteyner bulunmaktadır. Tıbbi atıklar bu geçici birimde, kırmızı renkli, ağzı sıkıca bağlı kırmızı renkli torbalarda bulunmaktadır. Soğutucu yoktur

III.5.c)Günlük 1 kilograma kadar tıbbi atık üreten sağlık kuruluşlarının tıbbi atıkların geçici depolanması amacıyla herhangi bir sağlık kuruluşu ile anlaşma yapması durumunda;

III.5.c.1)sağlık kuruluşunun adı, adresi, iletişim bilgileri,

III.5.c.2)sağlık kuruluşunun geçici depolama şekli,

III.5.c.3)sağlık kuruluşunun görevli personelinin adı-soyadı, iletişim bilgileri

III.5.c.4) Yapılan anlaşma örneği planın ekinde yer alır

Günlük atık miktarına göre III.5.c maddelerinden biri doldurulur.

III.6. TOPLAMA EKİPMANLARININ TEMİZLİĞİ VE DEZENFEKSİYONU

III.6.a) Atık toplamada kullanılan konteynirlara poşet içinde konulan atıkların herhangi bir şekilde konteynir ile direkt teması olduğu anlaşıldığında dezenfeksiyon yapılır. Bu amaçla Klor ve Klor bileşikleri, Fenol ve türevleri, Alkoller (%70),vd. kullanılır. (Hypo, Deconex, Buraton, Bacteranios, Lysoformin, Alcodes, vb.)

III.7. KAZA ANINDA ALINACAK ÖNLEMLER VE YAPILACAK İŞLEMLER

III.7.a) Tıbbi atıkların kaynağında ayrı toplanması, sağlık kuruluşu içinde taşınması ve geçici depolanması sırasında oluşabilecek yaralanmalar için alınacak önlemler ve yapılacak işlemler:

Görevli personelin eğitim ve aşılmasına önem verilmeli, en fazla altı ayda bir sağlık kontrolünden geçirilmeli, diğer koruyucu tedbirler alınmalıdır. Yaralanmalarda acil müdahale yapılarak; gerekli tıbbi muayene ve müdahalesi için bir sağlık birimine nakli sağlanmalıdır.

III.7.b) Tıbbi atıkların kaynağında ayrı toplanması, sağlık kuruluşu içinde taşınması ve geçici depolanması sırasında oluşabilecek dökülme-yayılma ve diğer kazalarda alınacak önlemler ve yapılacak işlemler:

*Yukarıda belirtilen uygun standartlarda tıbbi atık torbası kullanılmalıdır.

*Torbalar $\frac{3}{4}$ oranında doldurulmalı, ağzı sıkıca bağlanmalı, gerek duyulursa yine aynı standartlardaki bir başka torbaya daha konarak kesin sızdırmazlık sağlanmalıdır.

*Torbaların içeriği kesinlikle sıkıştırılmamalı, torbadan çıkarılmamalı, başka bir kaba ya da torbaya aktarılmamalıdır.

*Taşıma mesafesi kısa olacak şekilde planlama yapılmalıdır.

*Kaza mahalli derhal temizlenmeli ve dezenfekte edilmelidir.

III.7.c) Kazaların kayıt altına alınması ve raporlanması:

Kaza ile ilgili olarak hemen bir rapor düzenlenir. Raporla, kazanın oluş zamanı, muayenehanenin hangi kısmında gerçekleştiği, kazaya karışan personel sayısı ve kimlikleri, kazanın oluş biçimi geniş bir şekilde açıklanır. Ayrıca kaza sonrası yapılan işlemler açıkça belirtilir. Kazaya karışan personelle birlikte, özel sağlık kuruluşu sahibi de raporu imzalar.

III.8. TIBBİ ATIKLARIN TOPLANMASI VE TAŞINMASINDA GÖREVLENDİRİLEN PERSONEL

III.8.a) Ad-soyad ve iletişim bilgileri

III.8.b) Görev tanımı:

Tıbbi atıkların diğer atıklar ile karışmadan biriktirilmesini ve emniyetle taşınmasını sağlayacak, tıbbi atık eğitimlerini takip edecek, kazalara ve yaralanmalara karşı tedbirler alacak, enfeksiyona karşı kendisini ve çevresindekileri koruyacak, tıbbi atık ekipmanlarının temin, bakım ve dezenfeksiyonunu sağlayacaktır.

III.8.c) Çalışma sırasında kullanılacağı özel koruyucu giysi ve ekipmanların özellikleri ile bulunduğu yer:

Geçici depolama birimine en yakın ve uygun yerde, bir defalık kullanılmak üzere eldiven ve maske bulundurulmalıdır. Muayenehanelerde, başka özel bir ekipman gerekecek kadar tıbbi atık birikmemektedir

III.8.ç) Yetki Belgesi örneği planın ekinde yer alır.

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından verilen eğitimlerde başarılı olanlara verilen “Yetki Belgesi”, “Tıbbi Atık Yönetim Planı”na eklenir.

III.8.d) Bağışıklanma ve sağlık kontrolü yapıldığına ilişkin bilgi planın ekinde yer alır.

Personelin Sağlık kontrolü ve bağışıklama bilgileri, işyeri sağlık birimi veya OSGB dosyalarında bulunmaktadır.

III.8.e)Eğitimi (Periyodik eğitim kayıtları planın ekinde yer alır). Muayenehanede sorumlu hekim tarafından sürekli verilecek olan eğitim dışında;

*Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İl Müdürlüklerince yapılacak periyodik eğitimler,

*Belediyelerce yapılacak periyodik eğitimler,

*TDB veya başka kurumlar tarafından yapılacak periyodik eğitimler, “tıbbi atık yönetim planı”na eklenir.

III.9. TIBBİ ATIK STERİLİZASYON/YAKMA TESİSİ İLE TIBBİ ATIKLARIN STERİLİZASYON/YAKMA TESİSİNE TAŞINMASI

Sağlık kuruluşunda oluşan tıbbi atıklar, örneği ekte bulunan lisanslı taşıma firması tarafından lisanslı sterilizasyon ve/veya yakma tesisine taşınarak bertarafı sağlanmaktadır.

III.10. KAYIT TUTMA, RAPORLAMA VE ATIK BEYANI

III.10.a) Sağlık kuruluşunda bir önceki yıl oluşan tıbbi atık miktarı:

III.10.b)Tıbbi atık miktarını kayıt altına alma, raporlama ve atık beyanından sorumlu personel (ad-soyad ve iletişim bilgileri)

III.10.c)Tıbbi atıklar, günlük 1 kilograma kadar ise, tıbbi atık alındı belgesi/makbuzu kullanarak teslim edilir. Bu miktarı aşan miktarlarda UATF kullanılır.

Atık Beyan Formu, bir önceki yıla ait bilgileri içerecek şekilde, her yıl Ocak ayından başlamak üzere en geç Mart ayı sonuna kadar, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın çevrimiçi (<http://online.cevre.gov.tr>) uygulamaları kullanarak doldurulacak, onaylanacak ve form çıktısı beş yıl saklanacaktır.

Bakanlığın çevrimiçi uygulamalarında sorun yaşandığında fbsdestek@csb.gov.tr adresine mail atarak ya da (0312) 410 24 33 - 410 79 21 - 410 24 28 - 410 79 20 numaralı telefonları arayarak destek alınabilecektir.

TIBBİ ATIK YÖNETİM PLANI HER YIL GÜNCELLENECEKTİR!

(Bu Örnek Plan dişhekimleri tarafından düzenlenecek Plana yardımcı olmak amacıyla hazırlanmıştır. Atık Yönetim Planının unsurları Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinin 22. maddesinde belirtilmiştir. Bu unsurları içeren plan dişhekimleri tarafından sağlık kuruluşunun nitelikleri gözetilerek hazırlanıp muhafaza edilir. Planın geçerli olması için herhangi bir onaya ihtiyacı yoktur.)